

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 22 (1989)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 22 (Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 1989)

Η Ξυλοφωτιά

Σπυρίδων Ντούσιος

doi: [10.12681/prch.41460](https://doi.org/10.12681/prch.41460)

Copyright © 2025, Σπυρίδων Ντούσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ντούσιος Σ. (2025). Η Ξυλοφωτιά. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (22), 36–48. <https://doi.org/10.12681/prch.41460>

Η ΕΥΛΟΦΩΤΙΑ

Σπύρου Β. Ντούσια, σ. δάσκαλου

Το μεγάλο θανατικό πούφερε η Ισπανική γρίπη κι αποδεκάτισε το χωριό είχε περάσει. Πολύ λίγα σπίτια, από μεγάλο τυχερό, έμεναν αχτύπητα απ' το θάνατο.

Το λυπητερό χτύπημα της καμπάνας είχε σταματήσει. Ο απόηχός της όμως είχε θρονιάσει μόνιμα στ' αυτιά των ανθρώπων, επίμονη παραίσθηση και θύμιζε το μεγάλο κακό.

Η αραιοκατοικημένοι ως τότε αποικία του κάτω κόσμου, για πολύ λίγο χρονικό διάστημα, είχε αυξήσει τον πληθυσμό των πεθαμένων της και τα νιοσκαμμένα μνήματα με τους ανώνυμους ακόμα πρόχειρους στημένους σταυρούς, κυριαρχούσαν στο μικρό νεκροταφείο του χωριού.

Τα μοιρολόγια κι αυτά άρχισαν να ξεθυμαίνουν, να λιγοστεύουν κι αποσταμένες οι μοιρολογίστρες, κατάφευγαν στους βαθιούς αναστεναγμούς και στα ξεκομμένα κι αυθόρμητα μονόλεξα ξεφωνητά πότε πότε, π' ανάφεραν ονόματα αγαπημένων τους.

Και ποιόν να πρωτοκλάψουν: Τη μάνα, τον πατέρα, τον αδερφό, το συγγενή; το φίλο; το χωριανό; τα παιδιά τους;

Όλοι δεμένοι στο χωριό και στη χαρά και στη λύπη.

Ο φόβος κι ο τρόμος όμως εξακολουθούσαν να κυριαρχούν στις καρδιές των ανθρώπων. Η όρεξη για δουλειά είχε κοπεί.

Αλλά και με ποιές σωματικές δυνάμεις να δουλέψουν, οι εξαντλημένοι και ξελιγωμένοι απ' την πείνα και τη θλίψη αυτοί άνθρωποι;

Όμως έπρεπε να ζήσουν και για να ζήσουν έπρεπε να δουλέψουν. Η φωνή της δουλειάς σύμφωνα με τη συνήθειά της, τους καλούσε κάθε πρωί στο προσκλητήριο της ζωής. Στην τίμια δουλειά του δουλευτή. Του δουλευτή που μπορεί να ζει αγκαλιά με τη φτώχεια, αλλά η φτώχεια όταν είναι παστρική μοσχοβολάει, δε τη φοβάται τον ενθαρρύνει μ' όλες τις δυσκολίες κι άφοβα προχωράει.

Πίστευαν ακόμα στη θεϊκή προστασία παρ' όλο το κακό που πέρασαν κι η δοκιμασία τους ήταν τρομερή. Είχε σκληρύνει όμως τα αισθήματά τους κι είχε κατά κάποιον τρόπο αμβλύνει ως ένα σημείο με το κρύο ρεύμα του ο θάνατος, τις θρησκευτικές τους καταβολές.

Γιατί δε βοήθησε το σταύρωμα του χωριού κι οι λιτανείες κι άφησε το θανατικό να περάσει τα σύνορα της θείας προστασίας και να βουλιάξει το χωριό στη θλίψη και στον πόνο; Γιατί; Ερωτηματικά στριφογύριζαν στο μυαλό τους...

Ήταν κι ο μεγάλος πόλεμος στη μέση. Μεγάλο κακό κι αυτό, που πάσκιζε να τους συνηθίσει να ζουν κάτω απ' την πίεση μιας ψηλής και βίαιης υπέρτασης συναισθημάτων. Γι αυτό και είχαν πάντα ερεθισμένο το ένστιχτο του μί-

σου, του θυμού και της οργής για τους μεγάλους της γης και τις τάξεις τους, που κάνουν τους πολέμους κι επιδιώκουν πίο πολύ να κάνουν τους λαούς να μισεί ο ένας τον άλλο κι όχι ν' αγαπιούνται.

Ερωτηματικά πολλά αλληλοκονταρομαχούσαν πάνω στην οθόνη της συνείδησή τους. Κι ο παπάς επέμενε:

— Μη χάνεται την πίστη σας χριστιανοί μου. Μπορεί το κακό να γίνονταν και μεγαλύτερο. Μας δοκίμασε ο θεός και μας φύλαξε. Αλλού έγινε μεγαλύτερο κακό. Και το σταύρωμα του χωριού μας φύλαξε.

Οι σταυροί στο «λιθάρι της Παναγίας» στα «Λιθάρι του Τόλη» στα «Σκοιναράκα» στο «Βορό» στην «Τσούκα» στον «Αγιο - Χαράλαμπο κι όπου αλλού τους στήσαμεν, η λιτανεία, η νηστεία, το «τρίμερο» όλα βοήθησαν.

Φυλάξτε την πίστη σας. Κάναμε και θα κάνουμε κι άλλα συλλείτουργα και παρακλήσεις κι όλα θα πάνε καλά. Υπομονή. Μην απογοητεύστε. Ο θεός είναι μεγάλος. Θα παλαίψουμε και τελικά θα νικήσουμε. Διώξτε μακριά το συναίσθημα της δυστυχίας και της εγκατάλειψης που σας διακατέχει τώρα.

Έλεγε κι άλλα ο παπάς.

Κι ο κόσμος τον άκουγε κι έβαζε τα λόγια του στο νου του.

Ο μπάρμπα Κωνσταντής, ένας γέρος, χλωμός σχεδόν σαν το κερί, με μια φαλάκρα ηλιοψημένη απ' τα κάματα του καλοκαιριού, λίγο γυαλιστερή, δυο φλογάτα ματάκια και φρύδια σαν κορακόφτερα, κάθονταν μαζωμένος σ' ένα τραπεζωτό λιθάρι κι άκουγε τον παπά.

Από συνήθεια όταν μιλούσε έκανε κάτι περίεργες σχεδόν αρρωστιάρικες γκριμάτσες. Είχε έντονα τονισμένες απ' το χρόνο ψηλές ρυτίδες και τα χαρακτηριστικά του πάντα σημάδευε ένας βαθιός πόνος. Έχασε κι αυτός τρεις ανθρώπους στο σπιτικό του απ' τη γρίπη.

Με τη χαρακτηριστική ζεστή κι ειλικρινή λάμψη των ματιών του, αντιμίλησε στον παπά.

— Έχεις δίκιο παπά μου. Όλα ο Θεός όπως λες. Κι έτσι περνάμε τη ζωή μας με σύντροφο πάντα την ελπίδα. Αλλά... εμάς μας απαράτησε. Τόσες πολλές αμαρτίες έχουμε κάνει εμείς οι φτωχοί; Ή λες ν' ασχολείται με το χωριό μας και με τα σπίτια μας και με τους ανθρώπους μας και με τα ζώα μας ξεχωριστά; εγώ τον πιστεύω. Αλλά καμιά βολά ο όξω ασ' εδώ, μπαίνει στη μέση και μας τα χαλάει. Γιατί τον αφήνει έτσι λεύτερο και μας διαβολουεί;

Μ' όλα αυτά που λέω, σχώρα μας εγώ δεν ξεκόβω κι έχω ελπίδα στο θεό, αλλά...

— Να χεις πίστη κι ελπίδα Κωνσταντή όπως λες. Αλλοίμονο στον άνθρωπο που ζει χωρίς ελπίδες. Η ελπίδα μας υποκινάει και τρέφει τη θέλησή μας να ζούμε. Μας ξυπνάει απ' το λήθαρχο της απελπισίας και μας δίνει κουράγιο. Ελπίδα θα πει ζωή. Μονάχα ο θάνατος δεν έχει καμιά ελπίδα. Πίστη στο θεό Κωνσταντή μου και θα ιδείς πως θάρθουν και καλές μέρες. Δεν μπορεί κανείς να ζει χωρίς

πίστη κι ας λέν οι πολύ γραμματισμένοι, πως κι αυτή δεν μπορεί να προσφέρει και σπουδαία βοήθεια.

Βέβαια οι νεότεροι έχουν τις δικές τους αντιλήψεις για όλα και πιστεύουν πως θα τα διορθώσουν όλα. Δίκιο έχουν, αλλά και μεις έχουμε τις δικές μας αντιλήψεις. Πάντα θα υπάρχουν αντιθέσεις, γιατί η ανθρώπινη φύση δεν μπορεί να ζήσει χωρίς αντιθέσεις.

Οι νέοι φυσικά, έχουν περισσότερο τροχισμένη τη γνώση, τους λείπει όμως πείρα που την έχουμε εμείς περίσσια κι αυτή δεν τη δανειστήκαμε από κανέναν ούτε την κληρονομήσαμε. Μας τη δίδαξε η ίδια η ζωή. Τα παθήματα μαθήματα, που λέμε.

Αλλά τι τα θέλεις Κωνσταντή μου. Νιάτα και γηρατειά δεν είναι φτιαγμένα να μένουν μαζί και να ταιριάζουν.

Ο διάλογος γίνονταν στο πεζούλι της εκκλησίας τ' αϊ-Βλασιού μια Παρασκευή ύστερ' απ' τον εσπερινό.

Ήταν η ώρα πούβλεπες το χλωροκίτρινο φιλί του ηλιοβασιλέμματος ν' απλώνεται σαν φάντασμα πάνω στ' αντικρυνά βουνά.

Ένα κοράκι για δεύτερη φορά ουρανοδρομούσε βιαστικά για τη φωλιά του.

— Κοίταξε παπά μου μην ξεχάσεις την Κυριακή που θάναι όλο το χωριό στην εκκλησιά, το κανονίσαμεν αυτό, να τους πεις, πώς και τι πρέπει να κάνουν για την «Ξυλοφωτιά».

Βλέπεις τόνα κακό πάνω στο άλλο.

.Τέσσερα δαμάλια και βόδια, βόδια καματερά ψόφησαν σε μια βδομάδα μέσα. Αν ξαπλωθεί η αρρώστεια χαθήκαμαν. Τα καματερά είν' η ζωή μας. Τα πείραξε λέει άνθρακας, βγάζουν το κακό σπυρί και τα χτυπάει από μέσα και σκάνε. Αυτά λένε οι παλιότεροι που ξέρουν απ' αυτά.

— Έννοια σου Κωνσταντή, τόχω στο νου μου δε θα το ξεχάσω. Ξεχνιούνται τόσο σοβαρά πράγματα; έννοια σου. Καληνύχτα και καλό ξημέρωμα.

— Καληνύχτα παπά μου και να χαιρέσαι την ιερωσύνη σου.

Στο κάθε σπίτι, πίο πολύ τα βράδια, είχαν την ίδια συζήτηση. Πώς θα ξεπεραστεί κι αυτή η καινούργια φουρτούνα που τους ήρθε ανεπάντεχα, πώς θα γλυτώσουν τα ζωντανά τους.

Τόσο πολύ αμαρτωλοί άνθρωποι είναι και τους τιμωράει ο θεός; Σε τι έφταιγαν;

Μια γριούλα, η κάκω Γκέλω, σιτεμένη από χρόνια, με το κοντογούνι σφιγμένο, με λουρίδα στη μέση της και τη μπέρτα τυλιγμένη στο λαιμό και στο κεφάλι της, χειμώνα καλοκαίρι έτσι ντύνονταν, κι έμοιαζε έτσι περισσότερο σαν όλες τις δύστυχες γριούλες που τριγύριζαν στους δρόμους, τις διακονιάρες, που πεινασμένες με το σκοπάκι στα χέρια χτυπούσαν πόρτες και ζητιάνευαν ψωμάκι. Λέγαν στο χωριό πως ήταν αλαφρόμουαλη, πως είχε χάσει το δρόμο της

προσαρμογής στη λογική από καιρό και της έμεινε λέγαν αυτό κουσουρι απο τοτε που αρρώστησε μπροστά από πολλά χρόνια από τύφο κι έτσι αδύνατη διανοητικά και χρόνο με το χρόνο έλεγαν, χωρίς και νάχουν απόλυτα δίκιο,βούλιαζε στα νερά της συσκότησης και των φαντασιώσεων, γύριζε στα σπίτια σ' όσα της τρώγονταν η κουβέντα και την καταδέχονταν όπως έλεγε κι άνοιγε κουβέντα για το καινούργιο κακό που τους βρήκε κι έδινε ορμήνιες σ' όλους και για όλα.

Έπινε και τον κριθαρένιο καφέ της και μολόγαγε πως στα χρόνια της σε κάθε κακιά ώρα έκαναν ετούτο, έκαναν το άλλο, πως ήταν άνθρωποι του θεού κι αν καμιά φορά ξέφευγαν κι αμάρταιναν, έπεφτε πάνω τους η κατάρα του θεού κι η τιμωρία του.

— Όπως μια βολά, στα χρόνια μου λέω, μια γυναίκα, δε λέω τ' όνομά της, είχε ξεπέσει στο χωριό, ξένη ήταν κι είχε ξεστρατίσει, είχε ξετσιπωθεί και ζούσε κάνοντας ψυχικά στους διψασμένους από δροσερή σάρκα, αφού τους ξαλάφρωνε κορμί και πορτοφόλι.

Αχ! τι νοστημιά είχε η ανεπρόκοπη, πολύ όμορφη σας λέω, λες και το πρόσωπό της και το κορμί της ολάκαιρο ήταν καμωμένο από χιλιάδες φιλιά και χαίδια, όμορφη η θεοπάλαβη, να τη βλέπουν οι άντρες και να στενάζουν. Και μη λέτε πως πήγαιναν τα παλιόπαιδα τ' ανύπαντρα μοναχά. Και παντρεμένοι πήγαιναν. Γιατί όλοι οι άντρες θέλουν να κοιμηθούν με ξένες γυναίκες. Νομίζουν πως σ' αυτές θα βρούν κάτι διαφορετικό. Ξέρω εγώ τι σας λέω. Έτσι η αμαρτία έπεσε στο χωριό μας.

Είναι φυσικό αντανакλαστικό, θάλεγε κάποιος ειδικός σήμερα αυτό που συμβαίνει με τους άντρες σύμφωνα με τη γνώμη της κάτω Γκέλωσ. Έτσι θάναι. — Του θεού όμως δεν του ξεφεύγει τίποτα. Έτσι είστε λέει; Να κι εγώ; Μια φωτιά από ψηλά και νάαα τα στάρια κι οι βρώμες. Στάχτη και ξεραίλα. Κι η γης ακόμα έσκασε σε πολλές μεριές. Κόντεψαν να στρερέψουν κι οι βρύσες ακόμα και να πεθάνουμε κι απ' τη δίψα. Βοή στο χωριό. Αυτή φταίει. Αυτήν είν' η αιτία. Να τη διώξουμε, να φύγει απ' το χωριό μας. Άλλοι την ήθελαν, είχαν γλυκαθεί φαίνεται γυναίκες μου, είχαν γλυκαθεί. Κόντεψαν να πιαστούν στα χέρια οι άντρες.

Έτσι ένα πρωί που ξημέρωσε η μέρα του θεού, έγινε καϊπι (εξαφανίστηκε) απ' το χωριό. Πού πάει η τάδε; Μην είναι άρρωστη; Πολλά κακά στο νου τους οι άνθρωποι, πουθενά η παλιογύναικα. Την κατάπιε η γης.

Όμως το χωριό γλύτωσε. Και έβρεξε και δροσίστηκε η γης κι ο κόσμος βρήκε το λαρωμό του.

Και τώρα με τα ζώα μας κάποιιοι φταίνε. Μπορεί να φταίμε όλοι μας. Τώρα μωρές ακούστε. Οι άντρες στο χασομέρι μιλάνε για «ξυλοφωτιά» να σταυρώσουμε τα βόϊδια και τα γελάδια μας για να γλυτώσουν. Μια βδομάδα μπρίν του Σταυρού είπαν, θα την ορίσει ο παπάς, θα νηστεύουμε και μην κολαστείτε οι γυ-

ναίκες. Κι εσείς οι νιότερες πιά πολύ που δεν κρατιέστε ούτε μ' αλυσίδες, τώρα να φυλαχτείτε, να μην πλαγιάστε με τους άντρες σας. Να μη ζυγώσετε καθόλου γιατί ξέρω καλά εγώ, πως άμα το σερκό κορμί βαρύνει απάνω σας, πέφτετε σαν τις κότες. Ακούτε; διώχτε τους άνδρες σας να κοιμούνται στις στάνες και στα χωράφια για μια βδομάδα κι ύστερα δικοί σας είναι πάλι, δεν σας τους παίρνει καένας, μια βδομάδα είν' αυτή, ακούτε;

Σωστά τάλεγε η Κάκω-Γκέλω κι ας είχαν άλλη γνώμη γι αυτήν στο χωριό.

Την Κυριακή με το χτύπημα της καμπάνας όλοι στην εκκλησιά. Ένας ένας όπως έμπαιναν μέσα ο κόσμος άναβαν το λιανακέρι στο μανάλι, σταυροκοπιούγταν, έκαναν τις μετάνοιες τους κι έπιαναν θέση.

Οι άντρες στο αντρίκιο κι οι γυναίκες ξεχωριστά στο γυναικείο. Περίεργοι όπως πάντα μερικοί άνθρωποι, με τα μάτια τους περιεργάζονταν όποιον έμπαινε μέσα, πώς έκανε το σταυρό του, πώς άναβε το κερί, πώς ήταν ντυμένος και ποδεμένος και για ό,τι άλλο από περιέργεια ήθελε ν' ανακαλύψει με την αδιάκριτη τη στιγμή εκείνη εξεταστική ματιά.

Μια νιόπαντρη, νύφη από κοντινό χωριό, πρώτη φορά έμπαινε στην εκκλησία του καινούργιου χωριού της, μπήκε ντροπαλή ντροπαλή, έφερε τα μάτια της ένα γύρο, είδε το δίσκο με τα κεριά, κάτι έρριξε και πήρε ένα.

Προχώρησε κάνοντας το σταυρό της, ασπάστηκε την εικόνα στο προσκυνητάρι και πήγε ν' ανάψει το κερί και να το καρφώσει στο μανάλι.

Ολωνών τα μάτια καρφώθηκε απάνω της.

Κι αυτή σαν ένοιωσε διαισθητικά τις ματιές απάνω της, χαμήλωσε τα μάτια της, έφερε τ' άσπρα ακροδαχτυλά της, που έλαμψαν στη φέξη των κεριών τα δυό χρυσαφένια δαχτυλίδια της, η βέρα και τ' άλλο με την πέτρα, τα πέρασε ανάμεσα απ' τα χρυσαφένια μαλλιά του κεφαλιού της και τα ταχτοποίησε σπασμωδικά όπως νόμιζε καλύτερα, αν και τάχε καρφωμένα με φανταχτερά πιαστράκια. Σηκώθηκε όρθια πιά πολύ, στηρίχτηκε στις μύτες των παπουτσιών της, και τεντώθηκε ανάλαφρα να φτάσει ν' ανάψει το κερί. Ήταν λιγάκι κοντούλα, και τα λεπτά ακρόποδια της τρεμούλιασαν ελαφρά ίσως κι απ' το βάρος των ματιών πούπεφταν πάνω της. Κόντεψε να χάσει την ισορροπία της αν δεν την πρόφταινε ο επίτροπος που παρακολούθαγε κι ήταν πάντα κοντά στο μανάλι για να βοηθάει και στ' άναμμα και στο σβύσιμο, να την πάρει από το χέρι, να την οδηγήσει στο γυναικείο και να τη βάλει μπροστά από τις άλλες γυναίκες, χωρίς καμιά απ' αυτές να δυσφορήσει για την προτίμηση.

Μια άλλη γυναικούλα μπήκε κρατώντας ένα μωρό στην αγκαλιά της. Αυτό γλύφει τα δάχτυλά του και κοιτάζει γύρο του με τα μεγάλα γαλανά μάτια του ανοιγμένα πολύ παράξενα. Είναι μια καινούργια εμπειρία γι αυτό να βλέπει γύρω του αυτόν το γέρικο κόσμο κι όλη την παραξενιά του περιβάλλοντος πούναι πρωτόγνωρο και περίεργο φαινόμενο και φαίνεται να διασκεδάζει γι αυτό,

γιατί τα όμορφα λακάκια στο ρόδινο μαγουλό του γελάνε, ενώ η μάνα του πιάνει το δεξιό μικρό χεράκι του και του κάνει σταυρό στο μικρό στηθάκι του.

Ο μπάρμπα Μήτσιος έφτασε λίγο καθυστερημένα. Άργησε ώσπου να ταχτοποιήσει τα ζωντνά του κι έχασε χρόνο.

Είχε τα χρονάκια του ο καημένος, αλλά όταν του τα θύμιζες απόφευγε να επιβεβαιώνει το κύλισμά τους.

Παρ' όλα, η βιολογική του ηλικία επιβεβαίωνε τα λόγια του και ήταν πολύ μικρότερη απ' τα χρόνια του. Κι όταν όσοι τον ήξεραν του θύμιζαν τα σωστά γιατί ήταν συνομιληκές του, τους αποστόμωνε με τη δική του λογική.

— Εγώ είμαι όσο φαίνομαι. Και ποιοί είν' αυτοί που λογάριασαν το χρόνο σε 365 μέρες; Κι είμαστε εμείς υποχρεωμένοι να τα λογαριάζουμε έτσι τα χρόνια μας; Κι αν αυτοί τα λογάριαζαν αλλιώς κι όχι έτσι που τα λογάριασαν με τον ήλιο και τη γη κι έβγαζαν τις μέρες του χρόνου μ' άλλο μέτρημα 500σιες ή περισσότερες, ποιά θα ταν τώρα η ηλικία του καθένα μας;

Εγώ λοιπόν είμαι όσο φαίνομαι, αυτή είν' η ηλικία μου κι όχι αυτή που γράφουν τα χαρτιά. Είχε τις αντιλήψεις του ο μπάρμπα Μήτσιος.

Μολόγαγαν πως ήταν καλός μαθητής στο σχολειό μικρός κι ήθελε να μάθει περισσότερα και να διαβάσει και πάρα κάτω. Ο πατέρας του όμως τον ήθελε μαζί του, σύντροφο και βοηθό στη δουλειά.

— Έλα έλα, φτάνουν αυτά πούμαθες ως τώρα. Άλλες σκουτούρες θα βάλεις στο μυαλό σου; Παράτατα τώρα και ρίξου στο καμίνι της βιοπάλης μαζί μ' εκατομμύρια άλλους σαν κι εσένα στον κόσμο. Δεν πάει κανένας χαμένος. Άκου που σου λέω. Έμεινε κι ανύπανρος για όλη του τη ζωή.

— Να παντρευτείς, γιόκα μου, τον διάβαζε κάθε μέρα η μάνα του. Να πάρουμε, μια νοικοκυρά στο σπίτι μας να τ' ανοίξουμε διπλά να ιδώ κι εγώ ξαποστασιά η έρμη, που λυώνω κάθε μέρα στα ποδάρια μου και καρτερούμε και γεράματα.

— Έχω καιρό ακόμα μάνα, μη σε κλέτιζετσαι, έχω καιρό.

— Δεν έχεις καιρό κι ας λές εσύ. Τσάκισαν τα χρόνια σου και ποια θα σε πάρει ύστερα; Ξαίρεις τι λέμε εμείς οι παλιοί: «Ο παντρεμένος ζει σαν σκυλί και πεθαίνει σαν άνθρωπος. Ο εργένης ζει σαν άνθρωπος και πεθαίνει σαν σκυλί». Τ' ακούς αυτό γιόκα μου;

Ο Μήτσιος όμως δεν άκουσε κανέναν και τα χρόνια ξοδεύονταν ένα ένα. Η ζωντανή σάρκα του όμως ένιωθε πως κάτι της έλειπε.

Όταν πλάγιαζε ολομόναχος, άπλωνε ενστιχτώδικα το μπράτσο του, σαν νάθελε ν' αγγίξει πλάι του κάτι που τόβλεπε και συχνά στον ύπνο του, ένα χλιαρό κορμί, να χαϊδέψει αυτό το δέρμα, να πάρει απ' τη ζεστασιά του και ν' απολάψει την ελκυστική επιταγή της ορμής. Όμως είχε βάλει σε καραντίνα τη σεξουαλικότητα, τον ίδιο πυρήνα της ζωής, που μας δίνει το φυσικό μέτρο της ατομικής μας ευτυχίας. Έβλεπε με τον τρόπο του την παραπέρα ζωή του σαν μια συνέχεια από μέρες και νύχτες μοναξιάς. Και μέσα σ' αυτή τη μοναξιά του πά-

σκιζε να βρει τη χαρά και την αληθινή ευτυχία, ανάμεσα και στα ζωντανά του και στην αγαθότητα του φυσικού περιβάλλοντος που ζούσε. Η μοναξιά είναι τρόπος ζωής για πολύ κόσμο.

Ένωθε αδιαφορία για τα πλούτη, για τις ανέσεις της ζωής και περιφρονούσε ακόμα και το θάνατο. «Δε βαρύνεσαι έλεγε. Όλοι μια μέρα θα πεθάνουμε. Τι σήμερα τι αύριο.

Με τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά του ήταν σαν να περιφρονούσε και την ίδια τη ζωή του.

Τελευταίος έφτασε ο Νήσιος. Ένας ανύπαντρος φουκαράς κι αυτός τυλιγμένος με φτωχικά και μπαλωμένα ρούχα, που κάτω από μια χλιομπαλωμένη κι αυτή φουστανέλλα άφηναν να φαίνεται το καλαμένιο κορμί του, κοίταξε ένα γύρο με τα μάτια του, ξερόβηξε κάνα δυό φορές, άρχισε να κάνει συνέχεια σταυρούς περισσότερο μηχανικά, άναψε το κεράκι, φίλησε μ' ευλάβεια την εικόνα στο προκυνητάρι, -την Παναγία νεκρή και γύρο γύρο οι Απόστολοι θλιμμένοι, ενώ από κάτω απ' το ξυλοκρέβατο ένας βέβηλος γονατιστός είχε τα δύο χέρια του κομμένα στους καρπούς, απ' τη ρομφαία μιανού άγγελου φύλακα, τιμωρία για την ασέβειά του να μολύνει το σεπτό θείο σκηνώμα της Υπεραγίας - ξανάκανε πολλούς σταυρούς, ώσπου κάθισε στη θέση που με σεβασμό του πρόσφεραν.

Έτσι μαζεύτηκαν οι χωριανοί στην εκκλησία. Η λειτουργία συνεχίζοναν στο ρυθμό που της έδινε ο παπάς με το διάβασμά του κι ο ψάλτης με τα ψαλτικά του.

Προς το τέλος της ο παπάς σταμάτησε το διάβασμα και βγήκε στην ωραία Πύλη. Σταύρωσε στο στήθος τα χέρια του κατά τη συνήθειά του, ήταν και δάσκαλος στο χωριό, κι άρχισε να μιλάει στο εκκλησίασμα.

- «Αγαπητοί μου χριστιανοί. Μαζευτήκαμε σήμερα όλοι εδώ να προσευχηθούμε πρώτα και να πάρουμε μια απόφαση μπροστά στο Θεό.

Η κοινή προσευχή μας ανταμώνει όλους μαζί πλούσιους και φτωχούς και σπάει τους φραγμούς ανάμεσά μας, ανάμεσα σε νέους και γέρους και μας φέρει σε τέτοια διάθεση αγάπης και ομόνοιας όπως τη θέλει ο θεός και που είναι άσειστο θεμέλιο της Ειρήνης όπως μας δίδαξε ο Χριστός μας.

Στο χωριό μας έπεσε τώρα καινούργιο κακό. Είναι μια καινούργια δοκιμασία. Χάνουμε τα καματερά μας. Οι δοκιμασίες είναι κι αυτές μέσα στα φαινόμενα και στα περιστατικά της ζωής μας. Γιατί τι άλλο είναι η ζωή μας; Ζωή δεν είναι να νιώθεις πείνα, κρύο, δίψα, στερήσεις, φόβο και τελικά το θάνατο; Ζωή δεν είναι να συζητάς, να μαλώνεις, να κάνεις αμαρτίες «ουδείς αναμάρτητος ειμί μόνον ο Θεός» να χωράς και να χωριέσαι;

Ζωή δεν είναι να ζηλεύεις ν' ακούς και να λες και ψέματα ακόμα, κακό βέβαια αυτό αλλά ποιός απ' όλους μας δεν έχει πει κάποιο ψέμα μικρό ή μεγάλο; Το ψέμα είναι μέσα στο κυκλοφοριακό μας σύστημα κι είναι απ' τις μεγαλύ-

τερεις πονηρές εφευρέσεις της ανθρωπότητας και καμιά κοινωνική ζωή δεν είναι νοητή χωρίς το ψέμα σήμερα.

Μόνο ο χριστιανισμός κι ο Νόμος που ορίζει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του κάθε χριστιανού, είναι μοναδική λύση ν' απαλλαγεί η ανθρωπότητα απ' όλα αυτά τα κακά.

Η δική μας η θρησκεία είναι αυστηρή στην τήρηση των κανόνων της Ορθοδοξίας μας. Δεν είναι λέξεις μονάχα που γράφουν τα βιβλία. Είναι συνειδητός φραγμός, ατσάλινο χαλινό στις αφηνιασμένες επιθυμίες μας. Είναι συνειδητή προσπάθεια και καταβολή δύναμης ν' απαλλαγούμε οι άνθρωποι απ' τις επικίνδυνες εξάρσεις της φθαρτής γήινης φύσης μας.

Κι αυτή η δοκιμασία είναι μέσα στη ζωή μας.

Τώρα πήραμαν μια απόφαση. Σήμερα ο Σεπτέμβρης έχει 7. Στις 14 έχομε τη γιορτή του Σταυρού. Έκανε τρεις φορές το σταυρό και μαζί του όλο το εκκλησίασμα. Τη μέρα αυτή θα σταυρώσουμε τα γελαδικά μας με τη φωτιά απ' τα δαυλιά, της «Ξυλοφωτιάς». Θα ιδείτε ότι θα σταματήσει το κακό αν κάνουμε όλα σωστά αυτά που θα σας πω τώρα κι αν θάχουμε πίστη.

Από αύριο νηστεία όλοι, εκτός απ' τα μωρά που βυζαίνουν.

Νάμαστε όλοι καθαροί και στο σώμα και στην ψυχή και μ' απονήρευτη σκέψη. Να συγκρατήσετε τοσο..., σεξουαλικό ένστιχτο, να τ'ο ελέγξετε, με καταλαβαίνετε τι θέλω να πω, τότε και κατέφυγε σ' ένα βολικό βήχα που τον έπιασε στην κατάλληλη στιγμή, να το συγκρατήσετε γιατί είναι τρομερή κι εγωιστική δύναμη, και θρέφεται σε βάρος των άλλων ενστίχτων. Το τονίζω περισσότερο αυτό όχι γιατί είναι αμαρτία η πράξη αυτή αφού ο θεός την ευλόγησε «αυξάνεστε και πληθύνεστε» κι όλοι οι πολιτισμοί κι οι θρησκείες το δέχονται και μάλιστα το ηθικοποιούν, αλλά όπως είπα είναι δύναμη που μας παρασύρει και στη δική μας συγκεκριμένη περίπτωση είναι μεγάλη αμαρτία.

Μη σας ξεφύγει βλασφημία σε κάποια στιγμή θυμού και οργής.

Την παραμονή του Σταυρού στις 13 του μήνα δε θα φάτε τίποτα. Μόνο νεράκι του Θεού. Και την ημέρα της γιορτής όλοι έτοιμοι στην εκκλησία της Παναγίας.

Είπε κι άλλα πολλά ο παπάς και με το «Δι ευχών...» φώναξε το παιδί να φέρει το δίσκο με το αντίδωρο.

Αυτός κρατούσε στα χέρια του το Ιερό Ευαγγέλιο, που απ' το χρώμα του έδειχνε νάναι πολύ παλιό, περασμένο από πολλά χέρια ιερωμένων, κουρασμένο κι αυτό απ' το πολύ διάβασμα, έλεγε το «ευλογία Κυρίου και έλεος...» κι ο καθένας φιλούσε το Ευαγγέλιο, όρκος πίστης για όλα, φιλούσε και το χέρι του παπά, έπαιρνε το αντίδωρο και κατέβαινε τα δύο σκαλοπάτια.

Το αντίδωρο τό παιρνε με το δεξί του χέρι με προσοχή, τόβαζε στην παλάμη του αριστερού, τίναζε τυχόν τρίμματα (ψίχουλα) απ' το δεξί του πάλι και τάστελνε στη φούχτα του αριστερού, μην πέσει τίποτε κάτω κι ειν' αμαρτία με-

γάλη, και με μια έντονη κίνηση τάριχνε στο στόμα του και στη συνέχεια έφερε και τα δυο χέρια του στο κεφάλι σέρνοντάς τα προς τα πίσω σαν να χαϊδενε τα μαλλιά του κι έβγαινε έξω.

Σε λίγο άδειασε η εκκλησία κι ο καθένας σκόρπισε για τις δουλειές τους. Στο μυαλό τους στριφογύριζαν τα λόγια του παπά, αλλά κι η επιθυμία τους να βγουν νικητές απ' τη δοκιμασία της εβδομάδας, πούνταν εβδομάδα κάθαρσης κι αυτοπερισυλλογής.

Η κάκα Γκέλω πάλι στο προσκήνιο.

— Κοιτάξτε μωρές σκρόφες. Το νου σας κι όχι ντράβαλα και τσακωμούς στα σπίτια σας. Και προ πάντων νάστε καθαρές. Ξεστρώστε τα κρεβάτια σας και αλάργα απ' τους άντρες σας. Και βάλτε στο νου σας αυτό που θα σας πω: Το καλό που κάνει ο καθένας μπορεί να μη μαθευτεί, το κακό όμως δε μένει κρυφό.

Έτσι περνούσαν οι μέρες. Όλοι προσπαθούσαν να μείνουν καθαροί, αγνοί κι αμόλυντοι από κάθε τι που παρασύρει και να γίνουν αιτία να μη φύγει το κακό απ' το χωριό τους.

Και τα ζώα ακόμα τα χώρισαν. Χωριστά τα σερκά χώρια τα θηλυκά.

Οι τσομπαναραίοι κάθε βράδυ κοιμούνταν στις στάνες τους, μακριά απ' τα σπίτια τους και στο σκολειό ο δάσκαλος εχτός απ' τα μαθήματα προετοιμάζε τους μαθητές του για τη μεγάλη μέρα.

Την παραμονή της μεγάλης μέρας του Σταυρού οι επίτροποι κουβάλησαν στο γυναικείο της εκκλησίας της Παναγίας ό,τι ήταν απαραίτητο για την «Ευλοφωτιά».

Έμπηξαν δυο γερές φούρκες στο δάπεδο τρία μέτρα μακριά τη μια απ' την άλλη. Οριζόντια κι ανάμεσα στις διχάλες τους στέριωσαν ένα καταχητό (δοκάρι) από δάφνη ξερό και στο κέντρο του έσκαψαν ένα δόντι βάθους περίπου δέκα εκατοστά.

Πήραν ύστερα ένα άλλο καταχητό ίδιων διαστάσεων και το ταίριασαν σταυρωτά πάνω στην εγκοπή του οριζόντιου σταθερού δοκαριού, έτσι που σέρνοντάς το μπρος πίσω να μη ξεφεύγει δεξιά αριστερά, παρά στο ίδιο σημείο τριβής.

Αφού τέλειωσαν όλο το σύστημα, το δοκίμασαν και είδαν πως όλα πήγαιναν καλά, διαλέχτηκαν οι πιό χεροδύναμοι άντρες και πιό θεοφοβούμενοι σύμφωνα πάντα με τις ενδείξεις που υποτίθεται πως είχαν από παλιότερες προηγούμενες διαπιστώσεις.

Στην ορισμένη ώρα ο παπάς χτύπησε την καμπάνα κι άρχισε να διαβάζει τον Εσπερινό.

Όταν τελείωσε ο Εσπερινός μαζεύτηκαν όλοι στο γυναικείο. Ο καθένας πήρε κάποια θέση κι οι δυο πρώτοι που ορίστηκαν έπιασαν με τα δυνατά τους χέρια ένας από τη μια κι ο άλλος απ' την άλλη άκρη το οριζόντιο δοκάρι, έκαναν τρεις φορές το σταυρό τους κι άρχισαν τις παλι νδρομικές τριβές μπρος πί

σω, μπρος πίσω σταθερά και με σχολαστικό ρυθμό αναφορικά με το μήκος της διαδρομής της κίνησης.

Ο παπάς διάβαζε διάφορες παρακλήσεις. Είχε νυχτώσει. Λίγα λιανοκεριά φώτιζαν το χώρο. Απόλυτη σιωπή βασίλευε. Μόνο η μουρμουριστή φωνή του παπά κάπου κάπου ξέφευγε απ' τα σύνορα της σιωπής ανακατεμμένη με το μονότονο κι απαλό χρ, χρ, χρ του ξύλου της τριβής.

Και οι άνθρωποι δούλευαν, πότε το ένα ζευγάρι, πότε το άλλο μ' επιμονή κι υπομονή. Ίδρωναν, ξεΐδρωναν κι άναβαν κεριά για να βλέπουν. Στους τοίχους πίσω απ' αυτούς, η ζωή ανάσαινε με μεγάλες βουβές και βαθιές ανάσες που βγαίνουν απ' τα διασύτριχα στήθια τους.

Κι ο παπάς ακόμα που συνέχεια διάβαζε δεν ακούγονταν σχεδόν καθόλου. Μια κατανυκτική ατμόσφαιρα βασίλευε σ' αυτόν το μυστηριακό χώρο και μια μυστικιστική διάθεση κυριαρχούσε στις καρδιές των χριστιανών αυτών ανθρώπων.

Στα μάτια τους ήταν ζωγραφισμένη μια έκφραση επιθυμίας, που κρύβονταν μέσα τους και τους δυνάμωνε την πίστη πως με τη δύναμη του Θεού θα γίνει το ποθούμενο.

Κουβέντα δεν άκουγες καθόλου. Είχαν κλείσει οι άνθρωποι τόσο σφιχτά τα χείλη τους, λες κι είχαν αποφασίσει να μη ξαναμιλήσουν ποτέ πια στην ζωή τους. Τ' αυτιά τους όμως και τα μάτια τους ήταν όλο αναμονή.

Σιωπή παντού. Εκείνο που νιώθανε ήταν μονάχα η βουβή δική τους παρουσία. Ακόμα και τα νυχτοπούλια είχαν βουβαθεί.

Σκιές μόνο χόρευαν στους τοίχους που κινιούνταν σύμφωνα με τις κινήσεις της μικρής φλογίτσας των κεριών που τις οδηγούσε το νυχτερινό αγεράκι που έμπαινε κλεφτά κι αδιάκριτα από κάποια χαραμάδα πόρτας η παραθυριού.

Γύρο στις φλόγες των λιανοκεριών χόρευαν νυχτερινές πεταλούδες και μικρά ζουζούνια. Κάθε τόσο κάποια πεταλούδα άγγιζε την καφτερή φέξη κι έπεφτε νεκρή. Άλλες καινούργιες έρχονταν. Κι ο χορός του θανάτου συνεχίζονταν.

Η ώρα περνούσε. Το αποτέλεσμα όμως αργούσε να φανεί. Τα ξύλα δεν άναβαν. Η ανθρώπινη δύναμη φαίνονταν ανίκανη να κάνει τα ξύλα ν' ανάψουν αν κι είχε περάσει ο χρόνος που λογάριαζαν όπως παλιά, για ν' ανάψουν.

Τι να συνέβαινε άραγε; Βουβαμάρα πιά αισθητή και φόβος φώλιασε μεσ' την ψυχή τους.

Η σιγουριά που είχαν για την επιτυχία της θεάρεστης αυτής τελετουργικής πράξης, μεγάλωνε την απορία τους για την άργητα του ανάμματος της φωτιάς κι έτσι ξετυλίγονταν οι σκέψεις τους κι η απορία τους και συνδέονταν μ' έναν απροσδιόριστο φόβο για τη δύναμη του άγνωστου, που όχι μονάχα την προαισθανόταν, αλλά κι έψαχναν στα κρυφά με το ένστιχτό τους ν' ανακαλύψουν το αίτιο.

Ο παπάς γύρισε κάποια στιγμή, κυταξε ερευνητικά όλους και με αυστηρή

φωνή έσπασε τη σιωπή.

— Μήπως κανένας από σας είναι ακάθαρτος; Μήπως κάποιος από σας αμφιβάλει και δεν πιστεύει σ' αυτό που κάνουμε; Μήπως κάποιος από σας παραβίασε μεσ' τη βδομάδα κάποιο από κείνα που έπρεπε να κρατήσει; Να φύγει, κι ο θεός θα τον συγχωρέσει.

Για μια στιγμή νέκρα παντού. Καμιά κίνηση κι όλο αναμονή. Και να, σαν ο Ιούδας απ' το Μυστικό Δείπνο, ξεκίνησε ο ένας, μ' ένα πικρόγελο ενοχής στο πρόσωπό του κι εξαφανίστηκε απ' την πόρτα του γυναικείου.

Απαλλαγμένοι τώρα απ' τον αίτιο, που τον αντικαταστάτησε κάποιος άλλος συνέχιζαν την προσπάθεια.

Και να, στο σημείο της αδιάκοπης τριβής τα ξύλα στην αρχή κάπνισαν και σε λίγο άναψαν.

Ένα α, α, χαρακτηριστικό ξέφυγε απ' τα στόματα όλων.

Παρά τη γλυκειά κι ευχάριστη κούραση πούχε τυλίξει τους ανθρώπους, όμως εκείνη τη στιγμή ένιωσαν ξαλαφρωμένοι.

Η πρωτόγονη αυτή πράξη, πλαισιωμένη με τη μιστικιστική πίστη στη θεία επέμβαση που τη δυνάμωνε η αναγκαιότητα της περίπτωσης που τους ένω-νε πιά πολύ με το θεό, αλλά και η αυτοπεποίθηση και το θετικό αποτέλεσμα της πράξης τους αυτής, τους γέμιζε ίλαρότητα και θεοσέβεια κι όλοι άρχισαν να φιλιούνται μεταξύ τους και στη σειρά να φιλούν το χέρι του παπά που συγκινημέ-νος τους φιλούσε κι αυτός.

Είναι προνόμιο της ανθρώπινης φύσης να συγκινούνται οι άνθρωποι μ' ό,τι μεγάλο και μυστηριώδες βλέπουν, όπως οι απλοί αυτοί άνθρωποι που η ά-γνοια, ο μεγάλος σύμμαχος της φύσης έδινε στη συνείδησή τους διαστάσεις θαύ-ματος στο φαινόμενο που έβλεπαν μπροστά τους.

Κάποιος πετάχτηκε και χτύπησε τρεις φορές την καμπάνα.

Όλοι άκουσαν τον ήχο της μεσ' την ησυχία της νύχτας κι η καρδιά τους αναγάλλιασε. Στέκονταν ως τότε ξάγρυπνοι και περίμεναν. Τελικά ησύχασαν.

Το πρωί στην εκκλησία θα μοίραζαν τις χαρές τους. Στο γυναικείο τώρα αφού κομμάτιασαν τα ξύλα της δάφνης άναψαν στο χωματένιο δάπεδο μεγαλύ-τερη φωτιά και τη διατήρησαν ως την αυγή.

Τα χαράματα ακούστηκε μια οχλοβοή από βούκολα και βόδια που οδη-γούταν στη μάντρα της εκκλησίας.

Τα βόριασε μέσα κι έκλεισε με σιγουριά την εξώπορτα.

Σε λίγο η καμπάνα καλούσε τους χριστιανούς στην εκκλησιά.

Η μέρα του Σταυρού.

Όλοι γιορτοντυμένοι και καθαροί.

Κι η λειτουργία άρχισε.

Παπάς και ψάλτης προσπαθούσαν όσο μπορούσαν να χρωματίσουν τις φωνές τους δίνοντας πανηγυρικό χαρακτήρα στη μακρόσυρτη θεία λειτουργία,

ανταπόδοση ευχαριστίας στο θαυματουργό γεγονός της «Ξυλοφωτιάς».

Και οι δυο είχαν αρκετά καλό φωνητικό μέταλλο κι ήταν πολύ ευχάριστο να τους ακούς να ψέλνουν. Κάποτε κάποτε ανάμεσα στις ηχητικές μελωδίες των τροπαρίων και των ευχών, παρασιτικά αδιάκριτα έμπαιναν και τα μουγκρίσματα των βοδιών, που όσο έπαιρνε η μέρα, τόσο ένιωθαν πως δεν ήταν λεύτερα και εξεδήλωναν έτσι με τον τρόπο τους τη διαμαρτυρία τους γι αυτό.

Μια οικογένεια είχε φκιάσει και του πέντε άρτους.

Έρθε η ώρα να τους διαβάσει ο παπάς. Με έντονη φωνή άρχισε να ψέλνει: «Πλούσιοι επτώχευσαν και επείνασαν, οι δε εκζητούντες τον Κύριον, ουκ ελαττωθήσονται παντός αγαθού». Αυτό το τελευταίο το τόνισε πίο πολύ.

Τελικά ο επίτροπος πήρε τους τέσσερους, τον έναν τον κράτησε ο παπάς για τους βοηθούς του, τους πήγε στον πάγκο με τα κεριά, έβγαλε ένα κοφτομάχαιρο απ' τ' ασπροζώναρό του κι έκοβε κομμάτια το ψωμί υπολογίζοντας το μέγεθος ανάλογα με τον αριθμό των εκκλησιαζομένων που με το μάτι του πάνω κάτω τους είχε μετρήσει, να τα μοιράσει σ' όλους για το καλό της χρονιάρας μέρας, της οικογένειας που τους έφτιασε και του χωριού γενικά.

Λίγο πρωτού πει το «Δι ευχών...» ο παπάς βγήκε στην Ωραία Πύλη και είπε ακόμα δυό λόγια:

— Αγαπητοί μου χριστιανοί. Όπως είδαταν το θαύμα έγινε. Ο θεός μας άκουσε.

Κι αυτό γιατί η πίστη μας είναι μεγάλη. Αυτό που κάναμαν το βρήκαμαν από παλιά. Έτσι το βρήκαμαν έτσι το κρατάμε. Οι πρόγονοί μας μας το δίδαξαν και τους χρωστάμε τη προσφορά τους κι εμείς θ' ανταποδίνουμε τη δική μας οφειλή σ' όλη μας τη ζωή.

Τώρα όποιος θέλει ας έρθει για μεταλαβιά κι ύστερα θα βγούμε όλοι έξω για να παρακολουθήσουμε το σταύρωμα των γελαδιών μας. Με σειρά και με τάξη όμως, πρώτα οι μεγάλοι κι ύστερα οι μικρότεροι.

Πολλοί μετάλαβαν, οι άλλοι περίμεναν. Τέλειωσε κι η μεταλαβιά.

«Δι ευχών των Αγίων Πατέρων υμών, Αμήν»

— Καλή μέρα σας και χρόνια πολλά.

— Καλή μέρα παπά, χρόνια πολλά.

Μοιράστηκε και τ' αντίδωρο κι όλοι βγήκαν έξω. Τα βόδια ξαφνιασμένα απ' τον πολύ κόσμο εκδήλωναν την ανησυχία τους με δυνατότερα μουγκρητά και με προσπάθειες να βρουν κάποια διέξοδο και να φύγουν.

Η φωτιά στο γυναικείο έκαιγε αδιάκοπα.

Βγήκε κι ο παπάς. Δυο δοκιμασμένοι άντρες έπιασαν τη πόρτα της εξόδου ένας απ' τη μια μεριά κι ο άλλος απ' την άλλη.

Ύστερ' από μια σύντομη ευχή που διάβασε ο παπάς άνοιξε η εξώπορτα κι ο κάθε άντρας κρατώντας από ένα δαυλί ξύλου απ' την «Ξυλοφωτιά» σταύρωνε το κάθε ζωντανό που σπρωγμένο απ' τα χουγιατά (δυνατές φωνές) του βούκολα έτρεχε να βρεί διέξοδο απ' την ανοιγμένη πόρτα.

Έτσι το κάθε βόδι έβγαινε λεύτερο σημαδεμμένο μ' ένα σταυρό σε κάποιο μέρος του σώματός του πούφτανε σε βάθος ως τη σάρκα του.

Αυτό συνεχίστηκε ως το τελευταίο γελαδικό.

Ύστερα βγήκε ο βούκολας που με φωνές και με τη βοήθεια χωριανών, οδήγησε τα βόδια στη βοσκή ψηλά κατά την «Καθάρα».

Στον αυλόγυρο έμεναν ακόμα οι χωριάτες.

Ο παπάς κάλεσε τους επίτροπους και τούφεραν σ' ένα μεγάλο δίσκο σβυσμένα κάρβουνα αγιασμένα της «Ξυλοφωτιάς».

Αυτά τα μοίραζε μαζί με την ευλογία του σ' όποιον ζητούσε:

Κι ο κόσμος τ'α παίρναν για φυλαχτό, τα κρέμαγαν απ' το λαιμό τους μικροί μεγάλοι ψηλά στη σάρκα τους για φύλαμα από κάθε κακό. Αρρώστεια, βασκαμάρα, και μαγιαλήκια ακόμα.

Τελικά ένας ένας οι άνθρωποι έφυγαν για τα σπίτια τους. Ήταν λεύτεροι τώρα να συνεχίσουν το ρυθμό της ζωής κανονικά, να φάνε ότι θέλουν, να πιούνε, να σβύνουνε τη φέξη του λυχαριού τα βράδια για νάχουν αναμμένη τη δική τους φέξη, της φέξη της υπέρτατης ευτυχίας που θα τους χάριζε η... αυθάδικη φωτιά της σάρκας που έκαιγε μέσα τους επί μια βδομάδα και τώρα θαύρισκε διέξοδο.

Ήταν βέβαιοι τώρα πως τα ζωντανά τους γλύτωσαν. Περήφανοι τώρα και στον αγώνα της ζωής. Μεροδούλι, μεροφαί.

Κι οι πίο περασμένοι κι αποσταμένοι της ζωής ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι απ' το χειροπιαστό θαύμα της «Ξυλοφωτιάς» γιατί στο κάτω κάτω δεν τους έμεναν και πολλές άλλες επιθυμίες, εξόν απ' την επιθυμία νάναι «άνθρωποι του Θεού» να πιστεύουν στα θαύματα και να σώσουν την ψυχή τους. Κι αυτό ήταν ο μεγαλύτερος θησαυρός τους, γιατί όριζαν τον εαυτό τους έτσι.

Ήταν η εποχή που οι άνθρωποι ήταν ποτισμένοι με το μύρο της θρησκείας και λιβάνιζαν κι αγίαζαν το ναό της καρδιάς τους με την καλωσύνη και την ανθρωπιά, με την ανθρωπιστική φλόγα που προσπαθούσαν να δείξουν σε κάθε πράξη τους.

Τώρα οι πρωτεργάτες, ο Σωτήρης, ο Μήτσιος, ο Βασίλης, ο Γιώργης, ο Κολιός, ο Νάσης, ο Λάμπης, ο Ποστόλης κ.α. έφυγαν όλοι.

Το φθαρτό σκηνωμά τους έμεινε στη μάνα γη κι η ψυχή τους φτερούγισε ανάλαφρα. Μαζί τους κι ο Παπαβασίλης που με το μόχθο του, την ιερωσύνη, του στην οποία ιερούργησε με πάθος και πίστη χωρίς συμφεροντολογικά παζαρέματα και καιροσκοπικούς συνδυασμούς, έκανε το καθήκον του καλού συνάνθρωπου και του καλού χριστιανού.

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε. Πολλά χρόνια.

Η επιστήμη αντικατέστησε την άγνοια με τη γνώση και με τους πολλούς συνδυασμούς δημιουργήθηκε ο σύγχρονος πολιτισμός μας.

Άλλαξαν οι κοινωνικές συνθήκες και θ' αλλάζουν συνέχεια. Άλλαξε και θ' αλλάξει κι η ανθρώπινη συνείδηση.

... Και «Ξυλοφωτιά», δε γίνεται πιά...